

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEK

*ÚKOL JE REALIZOVÁN V RÁMCI PROJEKTU S NÁZVEM „Z TROPIKU DO TROPIKU NA CZESKO-POLSKIM POGRANICZU”/
„Z TROPŮ DO TROPŮ V ČESKO-POLSKÉM POMEZÍ” (ČÍSLO PROJEKTU: CZ.11.2.45 / 0.0 / 0.0 / 15_003 / 0000300),
SPOLUFINANCOVANÉHO EVROPSKÝM FONDEM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ V RÁMCI PROGRAMŮ INTERREG V-A
ČESKÁ REPUBLIKA – POLSKO*

Nejzajímavější Palmové domy v Polsku

Palmové domy jsou zvláštní skleníky, v nichž jsou vystaveny různé druhy rostlin, které se v našem podnebí přirozeně nevyskytují. Zvláště zajímavá je návštěva v době, kdy vás počasí venku neinspiruje k procházkám v přírodě, nebo pokud již toužíte po jarním slunci. Palmový dům je jediné místo i v letní sezóně, protože kde jinde můžeme vidět například kvetoucí pomerančovníky? Kromě Palmového domu ve Wałbrzychu existuje v Polsku i několik podobných míst. Jsou to:

Palmový dům v Gliwicích

Palmový dům je moderní architektonická stavba s užitnou plochou 2000 m². Roste v něm více než 5600 rostlin, přičemž některé exempláře jsou starší 150 let. Tento Palmový dům je rozdělen do pěti tematických pavilonů. V prvních čtyřech jsou kromě exotických rostlin také terária plazů, akvária s želvami a rejnoky či klece s exotickými papoušky a kanárky.

Historie Palmového domu v Gliwicích sahá do roku 1880, kdy byly v nově vznikajícím městském parku zbudovány první výstavní

skleníky. Dynamický rozvoj zařízení však začal až v roce 1924, kdy zde byla uspořádána velká výstava exotických rostlin. Mimo jiné zde byla představena i sbírka

palem. Tři z nich, patřící k druhu datlovník kanárský, rostou v historickém pavilonu dodnes. V roce 1925 byl ve Slezsku otevřen první velký bazén s kapacitou 120 m³ vody, a

Palmový dům v Gliwicích; zdroj – Wikipedia

to pro jednu z největších vodních rostlin na světě *Victoria regia*. Od té doby zde bylo možné obdivovat četné rostliny z povodí řeky Amazonky. Přibýly také terária a klece pro exotická zvířata. Akvária s barevnými rybami, žábami a želvami byla opravdu úchvatná. Stejně tak ptačí voliéry, kterým vládli mezi mnoha jinými ptáky i brazilští papoušci. Rychlý vývoj a růst palem vedl k rozšíření Palmového domu. V lednu 1945 byly budovy téměř úplně zničeny. Rozbitá okna, nefungující kotelna a převládající mráz způsobily destrukci téměř celé sbírky rostlin. Díky zapojení tehdejších zaměstnanců však bylo zařízení v roce 1947 opět otevřeno návštěvníkům. Zhoršující se technický stav zařízení a související nebezpečí pro návštěvníky vedl v roce 1985 k rozhodnutí Palmový dům uzavřít. V následujících letech bylo rozhodnuto všechny skleníky zcela modernizovat a současně zachovat rostliny. Nejvyšší pavilon Palmového domu dnes měří 22 m – což umožňuje další vývoj palem.

Palmový dům v Lodži

Jedná se o jeden z nejmodernějších palmových domů v Evropě. Je obklopen parkem *Źródlińska*, který je nejstarším městským parkem v Lodži a který vznikl začátkem 19. století. Palmový dům v Lodži byl poprvé zpřístupněn veřejnosti v roce 1956. Sběrka zahrnovala především palmy z oranžeríi továrníků a carských úředníků.

Spolu s rychlým průmyslovým rozvojem ve druhé polovině 19. století vznikly v Lodži vedle textilních továren či továrních paláců také zahrady se vzácnými skleníkovými rostlinami. Hospodářská krize ve dvacátých letech vedla k likvidaci zimních zahrad a předání rostlin městským skleníkům. Včetně sbírky, kterou zde v době 1. světové války zanechali carští úředníci přicházející z Lodže.

Postupem času však ve sklenících docházelo rostlinám prostor. V roce 1955 bylo rozhodnuto o úpravě budovy bývalé jídelny v parku *Źródlińska*. Střecha byla zvednuta o několik metrů a květináče s nejvyššími rostlinami byly zapuštěny do země. Po rekonstrukci v roce 1956 byl Palmový dům otevřen pro veřejnost.

Palmový dům v Lodži, zdroj: Wikipedia

Další modernizace, včetně zvedání střechy, proběhla v roce 1970, protože rostoucí rostliny začaly na střechu tlačit. Bylo také zaskleno horní patro.

Poslední renovace proběhla v letech 1999–2003. Stará budova byla obklopena prosklenou ocelovou konstrukcí, na kterou byla poprvé v Polsku namontována tzv.

Palmový dům v Lodži, zdroj: Wikipedia

integrována topná stěna. Celý palmový dům byl rozdělen na tři nezávislé části – středomořský pavilon, tropický a pokoj s bohatou sbírkou kaktusů. V pavilonu pro tvrdolisté rostliny, zejména středomořskou vegetaci, můžete mimo jiné pozorovat více než 130 let staré palmy, citrusové plody, vavříny, rozmarýny, bobkovišně, gardénie, myrty či araukárie. V další části s tropickou vegetací jsou představeny bromélie, liány, kokosové palmy, pandány, fíky, filodendrony nebo velká sbírka orchidejí a kapradin. Poslední místnost je sbírka pouštní vegetace – tj. kaktusy a další sukulenty. Ve všech sbírkách Palmového domu je přibližně 4,5 tisíc vzorků rostlin patřících k 1100 druhům a odrůdám.

Palmový dům v Poznani

Palmový dům v Poznani se nachází ve Wilsonově parku. Na ploše 4 600 m² ve 12 pavilonech (některé jsou pro veřejnost nepřístupné – zde se rostliny rozmnožují) je představeno asi 1100 druhů rostlin a v akváriu 170 druhů ryb a asi 50 druhů vodních rostlin. Palmový dům v Poznani je největší v zemi a jeden z největších v Evropě. Tento palmový dům byl založen v roce 1911 v tehdejší zahradě jako cihlová budova s velkými prosklenými plochami a rozlohou 534 m². Kvůli velkému nárůstu exponátů byl v roce 1924 vybudován systém propojených skleníků. V roce 1922 zde vzniklo první výstavní akvárium v zemi a v roce 1929, den před zahájením Generální národní výstavy, byla zprovozněna nová, větší budova. V sedmi pavilonech byly kromě rostlin prezentovány ryby, hmyz či plazi. Výbuch letecké bomby během náletu spojenců za 2. světové války v roce 1941 způsobila rozbití oken a úhyn mnoha exponátů během zimy 1941/1942. Stromy a keře byly zlomeny a 30% nejceněnějších druhů rostlin bylo poškozeno vážně. Během bojů v roce 1945 byl Palmový dům zničen z 90%, ale ve stejném roce byla zahájena rekonstrukce. Díky tomu, že se část sbírky podařilo

zachránit, a také díky rostlinám dovezeným z celé země, byly 20. dubna 1946 otevřeny téměř všechny pavilony. Palmový dům také obdržel řadu darů od jiných institucí a měst.

Palmový dům v Poznani; zdroj: Wikipedia

V roce 1961 Mezinárodní veletrh v Poznani předal svůj skleník Palmovému domu, díky čemuž se po propojení s existujícím komplexem plocha areálu zvýšila na 2 528 m². V důsledku opotřebení rezavějící a chátrající konstrukce byl dům pro návštěvníky uzavřen 11. dubna 1978, ale bohatá sbírka byla zachována pro vědecké účely. V roce 1982 bylo rozhodnuto postavit nový Palmový dům, který se návštěvníkům otevřel 1. října 1992.

Palmový dům v Zieloné Góře

Palmový dům v Zieloné Góře se nachází na vrcholu kopce *Winne Wzgórze* a je obklopen tzv. Vinným parkem zarostlým révou. Je to jedna z nejznámějších turistických atrakcí města. Nachází se zde 150 druhů rostlin z rovníkové a tropické zóny, včetně datlovníku kanárského. Kromě výstavy exotických rostlin a zvířat slouží Palmový dům jako vyhlídka, kavárna či restaurace s tanečním parketem, kde se pořádají kulturní a další akce. V areálu je také chata vinaře z 19. století.

Palmový dům ve městě Zielona Góra; zdroj: Wikipedia

Chata vinaře postavená v roce 1818 patřila zakladateli továrny na šumivá vína. *Grzegorz Zarugiewicz*, technický ředitel továrny *Lubuska Wytwórnia Win*, převzal vinařství 13. září 1945. V roce 1961 byl v zadní části chaty

vinaře 1. května otevřen první skleník sloužící jako kavárna. Jeho původní plocha byla asi 220 m². V průběhu let byl Palmový dům mnohokrát rozšiřován. Významná přestavba Palmového domu a modernizace trvala od roku 2006 do června 2008. Jedním z důvodů přestavby byl uvnitř rostoucí datlovník.

Palmový dům Park Oliwski

Palmový dům Park Oliwski je otevřený návštěvníkům zdarma od května do října. Byl založen ve druhé polovině 18. století jako zimní klášterní zahrada s exotickými rostlinami a představoval kompoziční prvek parku. Nachází se nedaleko hlavní stezky, jihovýchodně od opatského paláce.

V 19. století, v 50. letech a v roce 1984 došlo k jeho rozšíření. Současné budovy Palmového domu se skládají z východní jednopatrové cihlové budovy s obdélníkovým půdorysem a západní části, jejíž moderní válcová podoba vznikla v roce 1954. Skleněná kupole dosahuje výšky 15 m. Uvnitř lze pozorovat palmy, banánovníky, araukárie, filodendrony, kaktusy, aloe, agáve, opuncie, fíky, orchideje, cykasy a další. Zdejší datlovník je starý 180 let a je jediným takovým stromem v Polsku. Jako součást post-cisterciáckého komplexu byl Palmový dům zapsán na seznamu památek v roce 1971. V září 2017 byla stávající konstrukce Palmového domu

zbourána a na jejím místě byla naplánována nová, vyšší budova zohledňující současnou výšku datlovníku.

Palmový dům v parku Oliwa; zdroj: Wikipedia

Palmový dům v parku Łazienki Królewskie ve Varšavě

Nowa Pomarańczarnia či Nová oranžerie je budova umístěná ve varšavském parku Łazienki Królewskie, v jižní části zahrady, u třídy zvané Wilanowska nebo Čínská cesta. Vznikla v letech 1860–1861 podle návrhu Adama Adolfa Loeweho a Józefa Orłowského jako druhé zařízení v parku

určené pro tento účel. Na základě toho se původní Stanisławské oranžerii začalo říkat Stará oranžerie.

Hlavní částí budovy je podlouhlá místnost, která je na jižní straně je prosklená a která byla původně určena ke skladování exotických stromů během chladnějších ročních období. V současné době zde byla uspořádána stálá zahrada s pestrými druhy rostlin, včetně těch tropických. Místnosti na severní straně byly určeny k zařízení stylové restaurace Belvedere, přičemž její interiérový design odkazoval na období, ve kterém byla budova postavena.

Palmový dům v parku Łazienki Królewskie ve Varšavě; zdroj: Wikipedia